

ilyen volt, azt részben a véletlen, részben a rendezőség idézte elő. A véletlen anynyiból, hogy a bejelentett egyletek nagy része nem jött meg; s a rendezőség, mert nem úgy intézkedett, miszerint az ismerkedésre kitzűzött hely egyes városok képviselői és dalárdáinak szállásaihoz közelebb legyen. Így például a hatvan utcán elszállásolt szentesieknek nem a „Bika“, mely legközelebb van oda, hanem a Frohner szállodája lett kijelölve; s mintán 5 egylet közül csak kettő jelent ott meg, azok is eltávoztak és szétesztek. Haszonlól ott hagyták s dalárok a „Hungáriát is. Valódi élet a „Bika“-ban volt, hol az ideiglenes fedéllel ellátott udvar a szó szoros értelmében tele volt emberrel. De nemcsak az udvar, tele voltak a Bikanak minden helyiségei, ahonnan csak látni és hallani lehetett még a kapuk előtti tér is. A különböző jelvényeket viselő egyletek lehetőleg együtt tartottak, hogy a közönség türelmetlen és gyakori felhívásának eleget tehessenek, egy egy dal eléneklése által. A dicsőség természetesen bőven kijutott . . . tapsokban.

A hangulat általában derült, zajosan jökdvű volt, mi kitérésre vált Kerekes Sámuel a „Marosvidék“ szerkesztőjének verses és humorolt pezsgő dictionja alkalmából. — Az ismerkedés benyult a késő éjbe, az egyes dalárdáknak, aszerint emelven is csökkentvén reményét a mint jobb vagy kevésbé jó előadást hallotta egyik másik egyesülettel. — A dalárokat leginkább meglepte a debreczeni cigány-bandák játékának kifogástalansága. Nem egy nyilatkozatot hallottunk e tekintetben. Például: ide „kelene hozni az ország minden cigányát iskolába.“

Természetes, hogy hizik a „zenész“ mikor annyi műértő uraság így beszél.

Dalaregyletek közgyűlése.

A dalaregyletek ma délelőtt 11 órakor tartották meg közgyűlésüket a város háza nagyteremében. A terem egészen megtelt tagokkal.

Kevésen 11 óra után Simonffy Kálmán a dalárszövetkezet alelnöke előadja, hogy az általános szabályok (i) pontja értelmében az elnök akadályoztatása esetén, az elnök nyitja meg a gyűlést; s mintogy Bartay Ede elnök ezuttal is távol van, az alapszabályok értelmében az elnöki széklet elfoglalja s üdvözlő a szép számmal egybegyűlteket.

A budapesti központ az orsz. dalárünnepély diszelnökéül Simonffy Imre polgármester urat megválasztván, e tisztséget s azt: hogy a dalártestületek Debreczent választák országos ünnepélyük színhelyévé, megköszönve, fölemlíté hogy e város, mely kulturális fejlődésünket kivágyelemmel kíséri, örömmel fogadja s fogadta az érkezett testületek tagjait.

Gróf Eszterházi Kálmán kolozsvári főispán üdvözlő a diszelnökséget valamint az elnökséget s ennek kitartó, fáradhatlan, önzetlen működéséért köszönetet szavaz.

Ezután, a tegnapi értekezleten kiküldött bizottság előadója Lengyel Imre előadja az értekezlet megállapodását, mely kizárólag a bíráló bizottság tagjainak megválasztására vonatkozik. E szerint a juri csak a most szólnyegyen levő ünnepélyességekre választatik meg. Az értekezleti megállapodás egy 11 tagból álló bíráló bizottság választását javasolja, melyben 8 budapesti, 3 debreczeni tag választassék; pötttagok külön választandók.

Simonffy elnök felhívja a gyűlést a javaslat értelmében a jury tagok megválasztására.

A javaslat hosszabb vitára adott alkalmat, mely után gróf Eszterházi Kálmán indítványára elnök határozatilag kimondja, hogy 11 rendes és 2 pötttag választatik.

A választás megejtése előtt 31 dal testület bemutatja megbízó levelét. A szavazat szedő bizottság tagjai voltak: Gr. Eszterházi Kálmán elnöklete alatt Lengyel Imre, Kovács Sándor, Zoosák János, Papp Dezső.

Félóra muva elnök kihirdeté a szavazás eredményét, melyszerint beadott összesen 31 szavazat, s megválasztattak a bíráló bizottság 11 tagjait: Erkel Ferencz, Huber Károly, Simonffy Kálmán, Erkel Gyula, Zimay László, Engesser Mátyás, Hubay Károly Abányi Kornél, Hitesy Lajos, Maróczy János; pötttagok: Risner József, Ingglikshoffer.

Ezután a mai és holnapi hangverseny sorrendje állapítottat meg.

A ma esti verseny.

Ma este lesz a színházban az első dalverseny. Versenymű: Erkel Gyula „Ébresztő“ pályanyertes műnégysége.

Versenyeznek.

1. Ungvári dalárda. Vezényli Mráz Ferencz karmester.
2. Marosvásárhelyi dalkör. Vezényli Geiger Albert karmester.
3. Kolozsvári dalkör. Vezényli Oberti B. János karmester.
4. Szathmáry férfi dalegylet. Vezényli Hoffbauer Ignác karmester.
5. Kolozsvári dalegylet. Vezényli Gyuecs Károly karmester.
6. Rimaszombati dalárda. Vezényli Vagensommer János karmester.
7. Losonci dalárda. Vezényli Saidu Károly karmester.
8. Miskolci dalárda. Vezényli Papp Dezső karmester.
9. Szegedi dalárda. Vezényli Szügedi (Róth) Endre karmester.
10. Szentesi dalegylet. Vezényli Jóó Károly karmester.
11. Békés csabai dalkör. Vezényli Gali János karmester.
12. Szegszárdi dalárda. Vezényli Abaffy József karmester.
13. Szegedi polgári dalárda. Vezényli Manucz János karmester.
14. Pécsi dalárda. Vezényli Rzimel László karmester.

Helyárok a színházban: Alsó és középpáholy 8 frt. Csaiádi páholy 10 frt. Felső páholy 5 frt. Tamlásszék 1 frt 50 kr. Zenekari szék 1 frt 50 kr. I-ső földszinti bemenet 1 frt 50 kr. Szinpadai ülés 1 frt 50 kr. II. álló hely 50 kr. Alsó zártzék 60 kr. Karzat 40 kr.

A mai verseny díjai.

A ma este tartandó dalárversenyek három díja a következők:

1. Debreczen város díja. Nagy ezüst serleg, a következő ferirattal: „Versenydíj szab. kir. Debreczen városától az 1882-ik évi országos dalárünnepélyen.“ A ferirat közepén Debreczen város címere díszíti a serleget, melynek fedelén oxidált ezüst ló, mint részben a pegazus jelvénye, díszes fekete ezüstözött állványon.

2. Debreczeni hölgyek versenydíja: Szép ezüst s részben aranyozott kehely, a következő ferirattal: „Versenydíj a debreczeni hölgyektől, az 1882-iki debr. dalárünnepélyen.“

3. A debreczeni dal- és zene-egylet versenydíja: Ezüst babér-koszorú, aranyozott csokorral, debreczeni aranyműves Lőrincák László munkája. Ferirata a következő: „Versenydíj a debr. dal- és zene-egylettől, az 1882-iki debr. dalárünnepélyen.“

A holnap esti verseny.

- 1.) Szentesi dalárda,
 - 2.) M. Váshárhelyi dalkör,
 - 3.) Szegedi dalárda,
 - 4.) Miskolci dalárda,
 - 5.) Ungvári dalárda,
 - 6.) Szegedi polgári dalegylet,
 - 7.) Szegszárdi dalárda,
 - 8.) Kolozsvári dalkör,
 - 9.) Rimaszombati dalárda,
 - 10.) Szatmári dalárda,
 - 11.) B. Csabai dalárda,
 - 11.) Kolozsvári polgári dalegylet.
- Ezzel a közgyűlés véget ért.

A ref. debreczeni főiskola.

(T.) Beküldetett hozzánk a debreczeni ref. főiskola értesítvénye az 1881/82-iki tanévről. Szerkesztette Tóth Ferencz, akad. igazgató-tanár.

Az Értesítőt Csiky Lajos, a gyakorlati lelkészet tanárának. m. évi szeptember 11-ikén történt széke igtatási ünnepélyének leírásával veszi kezdetét, melyet követ a tanári székfoglaló beszéd ily címen: „A három első századbeli keresztények nyilvános isteni tisztelete“ leginkább angol kulfók után, írta Csiky Lajos.

A fősokla alkotó részeit képezik: a) a hit, bölcsészeti, jog- és államtudományi szak; b) a 8 osztályu gymnasium három párhuzamos osztálylyal; c) egy tanítóképző-intéze, 5 osztályu gyakorlóiskolával; d) hat osztályu elemi iskola egy párhuzamos osztálylyal. A kormányzás Révész B. kir. tanácsos, püspök és Degenfeld Imre gróf, egyházkerületi gondnok, vezetése alatt esperestek és tanárokból álló különféle szakbizottságok által történik.

A tanév történetéből felemlítjük, — hogy: a főiskolai ifjuság az év folyamában Jókai Mórt itt időzőse alkalmával, fáklás zenével tisztelte meg és tartalmas beszéddel üdvözölte, mit Jókai gyönyörű beszéddel és a főiskola helyiségeinek meglátogatásával vizionzott. A senior Erőss Lajos székfoglalója ünnepélyesen m. évi szeptember 24-ikén mont végbe.

A tanári kar Tóth Ferencz igazgatón

külvil következő tagokból állott: a hittudományi szakban: Balogh Ferencz, Csiky Lajos, Menyhart János, Tóth Sámuel, Csák János és Bethlendi Endre tanárokból. A jog- és államtudományi szakban: Buzás Pál, Kallós Lajos, Kassay Sámuel, Dr. Kovács Sándor, Körösi Sándor, (ki a második félényben országgyűlési képviselővé választván, a tanári kar két tagja által helyettesített.) Liszka Nándor, Tóth Ferencz és dr. Török József tanárokból. A bölcsészeti szakban: Géresi Kálmán, Lengyel Zsigmond, Osterlamm Ernő, Tóth Ferencz, Dr. Török József, Lugossy József, Bethlendi Endre, Bury György és Bihari Imre tanárokból.

A különféle gyűjtemények az egyes szaktanárok által kezeltettek. A főfelügyeletet pedig egy bizottság gyakorolta.

A statisztikai adatok közül kiemeljük a következőket: a második félény akadémiai létszám volt: 231. És pedig I. év. hittan hallgató 27. II. év. 41. III. év. 26. IV. év. 25. Végzett: 13.

I. év. joghallgató 27. II. év. 26. III. év. 21. IV. év. 22. Ezek szerint a theologiai tanszakot látogatta összesen: 135 hallgató vagyis a hallgatók 58-39 % -a, a jogi tanfolyamot pedig 96, vagyis a hallgatók 41-61 % -a.

Az 1881-ik évi irodalmi pályázatok eredménye tekintetében korántsem mondhatók meddőknek. A pályakérdések megfejtése körül kiváltak Tóth Károly Némethy Károly 3. jogh. Roth Ferencz 4. jogh. Benedek János 1. jogh. Bihari István 2. hith. Erdélyi Imre hith. Ferenczy Gyula 4. hith. Tüdös János 1. jh. Ivó Endre 1. hith. Vadai József 2. th. Váshárhelyi Zsigmond. 1 hith. Nagy József 3 hith. Magos György 3. jogh. Kecskeméti Balint 1. jogh. —

Az értesítő hosszasan ismerteti még a főiskola számára tett 44 alapítvány intenczióit.

Az önképzőkörök igen szép tevékenységet fejtettek ki. E téren is csaknem kizárólag azon hallgatók munkásságával találkozunk, akik pályakérdések megfejtése körül kiténtek.

Tanulmányi előmenetelt illetőleg vizsgálatot tett kitűnő eredménnyel a theologiai szakban 20; a jogi-szakban 13. Jeles eredménnyel: th. 36. jh. 19. Eleendő eredménnyel: th. 5 jh. e g y s e m. Egy vagy több tantárgyból vizsgálatot nem tett: 26.

A jelesen szerkesztett és minden tekintetben kimerítő tudósítást szolgáló Értesítőt ajánljuk mindazok figyelmébe, akik érdeklődnek a főiskola jelenlegi állapotára iránt.

Debreczen egyházi és iskolai.

(A monographia idevonatkozó szakainak ismertetése.)

II-ik közlemény.

B) Iskolák.

A monographia V-ik szakasza az iskolatügy megismertetésére van szentelve. A bevezető sorok Kiss József tanfelügyelő 1878/9-ki hivatalos jelentéséből vannak véve, melynek nagy fáradsággal összeállított adataiból igen sok épületes tanulságot vonhatni le. Debreczen volt ugyanis első az összes hazai városok közt, mely még a közoktatási törvény meghozatala előtt életbeléptette 1868 ban az ingyenskoláztatást, a város ennek alapjául ezer hold első minőségű földet ajándékozván, melynek becs értéke legalább is 150,000 forint. Majd 1876-ban 140,000 forintot adott a város iskolai célokra, mostanában pedig szintén ily célra 15,000 forint évi segélyt léptetett életbe, mely 250,000 forint tőkének felel meg. Szóval elmondhatni, hogy Budapestu kívül egy magyarországi város sem áldozik annyit a közoktatás érdekében, mint épen Debreczen. Az 1878/9-ik iskolai tanévben csak a bitfelekezeti elemi iskolákra és árvákra 56,356 frt 34 kr kiadása volt a városnak, melyből református részre 35,057 frt 26 és 1/2 kr, rom. kath. részre pedig 21,279 frt 7 1/2 kr esett.

Az 1880/1-ik tanévben felekezeti elemi iskola volt 45, ezek közül ref. fiiskola 28, leányiskola 20, rom. kath. fiiskola 4, leányiskola 3. Ismétlő iskola volt ref. 3 fiu, 3 leány, rom. kath. 1 fiu, 1 leány. Nőnővelde 3, izraelita magániskola 3, kisdudóvó 2, gyermekkert 1. Ez intézetekben tanító volt 54, tanítónő 26, összesen 80. Tankötelesek száma: 6—12 évig 4621, iskolába járt 4056, iskolába nem járt 565; 13—15 évig 1827, iskolába járt 1486, iskolába nem járt 341. Az elemi iskolákra, dedókra, árvaházakra és iparos iskolákra tett összes kiadások egy év alatt 83,894 frt 61 krajczárt tesznek ki.

Ezután a középiskolák ismertetése

következik: legelőször a reformátusok fő gimnásiumáról van szó, melynek bellévé ténete az ötvenes évek elejétől tömör vonatban adatik elő. E főgymnasium rendelkezésére jelenleg 11 tauterem (ugyan 3 parallel osztály van) 2 hivatali szoba s 1 csafédlak áll, 15 szoba és terem pedig az ugynevezett szegény tanulók lakásai szolgál, kiknek nagy része jótéteményekkel hatalmasan el van látva ez intézet, melyben 14 rendes, 4 segéd és melléktanár működik. Az összes éves fizetés évenként 25,700 forintot tesz a felsőbb osztályok tanulói részint saját szint az akadémiai egyleteknek gyakorlati ják az önképzés nem munkáját. A tanulók száma az 1880/1-ik iskolai éven 704 volt, kik közül helvét hittan 554, ágostai hitv. 15, rom. cath. 46, görz cath. 4, görög keleti 5, izraelita 1. Ez évben ösztöndíjat 109 tanuló nyert, mintegy 3000 forint értékben. A főiskolában lakott 134, ebédet ingyen kapott 77 feldíjert 23, kenyeret kapott 43 tanuló.

A kegyesrendiek 1721-ben kezdték meg a tanítást városunkban, először elemi de már három év mulva középiskolai tantárgyat is adván elő. Az intézet növendékei évenként szinelőadásokat tartottak egyházi vagy tanodai ünnepélyek alkalmával. 1776-ban három osztályu kir. kat. gymnasiummá lett ez intézet, 1790-ban már öt osztály volt. Az 1811-iki nagy tűzvész s az 1834 ki földrengés nagyot megrongálta, sőt elpusztította a tanhelyiségeket s így egy darabig megakadályozta a tanítást. 1848-ig hatosztályu volt a gymnasium, de 1850-ben ismét négy osztályu algymnasiummá lett, s ilyen magis. Jelenleg 6 rendes 2 mellék tanár működik benne. Az intézetet az állam segélyezi évi átalányul. A tanulók száma nincs kimutatva.

A városi főreáliskola 1873-ban állított fel; jelenleg 5 osztályu van kilenc tanárral; a tanulók száma az 1880/1-ik iskolai évben 81 volt, köztük 37 izraelita. A város évenként tekintélyes összeggel segélyezi ez intézetet, melynek helyisége jelenleg ideiglenesen a ref. főiskola épületében van.

(Folyt. köv.)

Hirek.

(A fővárosból.)

— Andrassy meglo pva. — Tegnap éjjel ismeretlen tettesek belettek Andrassy Gyula gróf palotájába, s elvittek minden értékes tárgyat, u. m. arany, ezüst pénzeket, ékszereket, Andrassyt összes rendjeleit, melyeken csak a drágakövek 20 ezer frtot képviselnek.

— Az országos népi táncpályák alkalmából, mint azt már említettük is, emléklap fog megjelenni, melyek tiszta jövedelmét a szeretethez javára fordítják. Az emléklapot Toldy Ferencz állította össze, hires, neves és ismert írók, hirlapírók dolgozataiból. Jókaitól terjedelmese kézirattól közöl, melyben Arany János és Petőfi között van párhuzam vonva. Az emléklapba írtak még: Mikszáth Kálmán, György Vimos, Verhovay Gyula, Komócsy József, az Abrányiak, Balázs Sándor, Pulszky Ferencz, Hindy Árpád és még többen. A lap 50,000 példányban jelenik meg.

Irodalmi és művészeti hírek.

— A Petőfi-ódára, melyre a Petőfi-társaság hirdetett pályázatot, a mai záros hatánapig 36 pályamunka érkezett. A sok fülhasító tintaszög mellett nem köztük hét olyan, melyet komolyan számba lehet venni. A pályabírák Bodnár Zsigmond, Komócsy József és Szana Tamás lesznek s a bírálat eredményét szeptember 12-én hirdetik ki.

— Magyar írók idegen nyelven. II. Oszkár svéd király lefordította Mikszáth Kálmán „Tót atyafiai“-nak egyik novelláját. Ily kitüntetés is alig ért meg magyar író. — Toponárszky Uros nagykirindai jegyző, a ki már Jókai több regényét lefordította szerb nyelvre jelenleg ugyan ezt cselekszi Csiky Gyergely több sziuművével, köztük Mukányival és Kaviárral.

UJDONSÁGOK.

* Program. Az országos dalárünnepély alkalmával a harmadik nap programja következő. Aug. 18. reggel a király születése alkalmából tartandó isteni tiszteletet után 10 órakor dalaregyleti

közgyűlés a városnői jelentés felolvaszónése, az új tisztiláregyesületi ügyelgyalás, alapszabályórákor 2-ik összpróesoportu dalverseny magyar négyesekkel

* A dalárok egyik érdekes mozzkolczi dalegyleti gytése. Közél a várua előtt ugyanis Zivusa helyezett miskolczi lépett és azt egy P aranyval gazdagolátá el. A zászlótartsal fejezte ki köszömonék, a ki Miskolomegemlékezésének dott kifejezést adni.

* A dalversezonyosan nagy bőséEnnek lehető megszdezőség mindent méfölteti a szinzbá tete is alkalmaz bűsítőke

* Gr. Eszterlozsmegye egyik legannak a megyénekdebreczeni dalárdaosunkban időzik. Amint Mátyás-buszárvesztette Szeben ostmidőn Mikes Kelemevel lélekkel magyarreczeni dalárokat Kettettel tüntette ki, emlékezett meg a sokról.

* Szobrok koleczi dalegylet váromindenek előtt a házozt. Még szállást se az Emlékkertben levCsokonei szobrot.

* A városunkegyletek kiváló és gzászlói közül 17 festháza nagy tanacsstern a hol szemgyönyörkötanok.

* A ref. Col a hol tudvalevőleg fog megtartani — kintetben megfelelni körinkben időző H ur a budapesti nemtanára az említett üdvizsgálta és azt dic

* A mükedvből helyben alakultszítésére szükséges egy 15-en — ma d tén városunkba érkejük hogy az ősz p színházban Huber alatt fognak megtar

* A nagy őmár megállapított m iskola udvarán foly istentisztelet után dásra nézve köztudott 300 páholyülés, 600 tülhely és 100 jegyek kiadatni s ig forog fent az iránt, a nép érdekében reu kert igérő előadás férhető legyen.

* Az elszálla nagyobb rendben megokat utcánként tal szét kinek kinek szá pontosan, hogy tudtsem történt, a mi pezsnél alig kerülhető

* Magyar ruh kezett dal-egyesülete legkittünb rokonsz v a ri dalárdát fogat magyarban, pörge k tollal valóban lelkesitak. Tudja isten, a tudja feledni, hogy részünk, addig nemgyar ruha viselése, s letet lát dísz magyan a multnak dicsősége

* Uj forintosok vel nj egy forintosok Ezek valamely kisel taninál s szintén ho és a mostani zöld fo

* A tiszta eszaljegyző-vizsgálóbíró kir. alügyész közt f Berczelly miniszteri zán időzőesok kiegy az Egyetértés követke

